

37. TRADICIONALNI POSVET JAVNE SLUŽBE KMETIJSKEGA SVETOVANJA (JSKS)

Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodkov Evropskega partnerstva za inovacija - EIP

Vinogradništvo na OMD območjih in delo JSKS

Mojca Mavrič Štrukelj, KGZS – Zavod GO

Simona Hauptman, KGZS – Zavod MB

Miran Torič, KGZS – Zavod MS

Jernej Martinčič, KGZS – Zavod NM

Majda Brdnik, KGZS – Zavod GO

Bled,

28. – 29. 11. 2022

Vinogradništvo v Sloveniji

- Slovenija je vinogradniška dežela
- Preko 2000-letna tradicija
- Prebivalstvo Slovenije – 0,47% vseh prebivalcev EU (22.)
- Slovenski vinogradi - 0,46 % vseh vinogradov v EU (13.)
- 3 vinorodne dežele,
- 9 vinorodnih okolišev

Vinogradništvo v Sloveniji

Dežela / okoliš	Površina (ha)
Podravje	5.810
Štajerska Slovenija	5.370
Prekmurje	440
Posavje	2.360
Bela krajina	310
Bizeljsko - Sremič	690
Dolenjska	1360
Primorska	6.310
Goriška brda	1.820
Kras	560
Slovenska Istra	1.840
Vipavska dolina	2.090
Ni okoliš	80
Slovenija	14.560

Vinogradništvo v Sloveniji

- Število kmetij z vinogradi:
26.800
- Okrog 40% kmetij v Sloveniji ima vinograd
- Zelo različne po velikosti
- Povprečna velikost vinogradov na kmetijo:
0,54 ha (EU – 1,4 ha)
 - Podravje 0,50 ha
 - Posavje 0,24 ha
 - Primorska 1,26 ha

Vinogradništvo v Sloveniji

- Površina vinogradov - 3% vseh kmetijskih zemljišč v uporabi
- Vinogradništvo – okrog 10% vrednosti kmetijske pridelave
- Delovno intenzivna panoga – 500 do 700 ur/ha

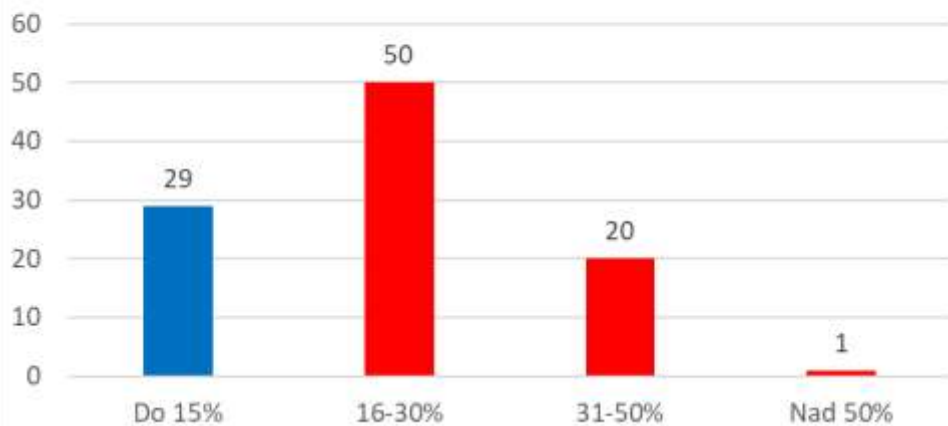
Velika večina vinogradov je na OMD

Okoliš	Delež vinogradov na OMD (%)
Štajerska Slovenija	92
Prekmurje	42
Bela krajina	100
Bizeljsko Sremič	89
Dolenjska	94
Goriška brda	100
Kras	100
Slovenska Istra	67
Vipavska dolina	87
Slovenija	88

Nagibi vinogradov

Nagibi vinogradov v Sloveniji
(%)

- Preko 70% vinogradov je v nagibu nad 15%, RPGV 2017
- V EU le okrog 10%
- Visoki stroški pridelave

„Družbeno-ekonomski pomen“ vinogradništva

- „Za Slovenijo je vinogradništvo pomembna kmetijska panoga... zlasti zato, ker trta prav dobro uspeva tudi na strmih pobočjih in zemljiščih, ki jih z drugimi rastlinami ne bi mogli tako uspešno izkoriščati“ (Tit Doberšek: Sodobno vinogradništvo, 1957)
- To potrjuje tudi praksa po šestih, sedmih desetletjih
- Kmetijski svetovalci opažamo:
 - Opuščanje vinogradov zlasti v velikih nagibih – visoki stroški pridelave v težkih pridelovalnih razmerah
 - Opuščanje vinogradov vodi pretežno v zaraščanje kmetijskih zemljišč, ne pa v drugačno kmetijsko rabo

Tudi to je - na žalost - stvarnost slovenskega vinogradništva

Pred 25 leti in sedaj...

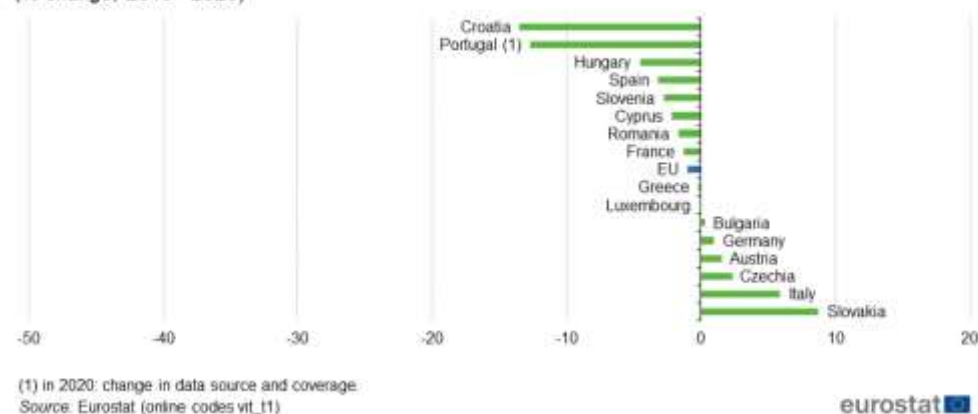
Opušчени vinogradi

Težave vinogradništva

- Opuščanje vinogradov – zmanjševanje površin - zadnje desetletje - opustitev okrog 1.500 ha vinogradov, vsako leto več
- Premajhen obseg obnov - staranje vinogradov, nadaljevanje trenda – dolgoročno zagotovljen obstoj le polovice vinogradov

Changes in the area under vines
(% change, 2015 - 2020)

Vzroki za težave

- Odkupne cene grozdja in cene vina ne sledijo stroškom pridelave
- Razparceliranost, veliki nagibi – visoki stroški, neekonmičnost pridelave - opuščanje
- Velike spremembe zaradi globalizacije - nekateri so uspeli obdržati in celo povečati svoj tržni delež, nekateri pa ne
- Svetovna gospodarska kriza, epidemija, vojna v Ukrajini...
- Staranje prebivalstva in drugačne pivske navade mladih generacij
- Velike razlike med območji – pomen lokalnega okolja
- Premajhna prepoznavnost Slovenije

Vzroki za težave

- Cenovna razmerja med pridelavo, predelavo, trgovino in gostinstvom se širijo, vedno manjši delež pogače pripada vinogradniku
- Vedno večje razlike med zgolj vinogradniki in vinogradniki-vinarji (predelava grozdja v vino, povezava vinarstva s turistično dejavnostjo... višja dodana vrednost)
- Kleti v glavnem niso v rokah vinogradnikov – prenizke odkupne cene grozdja, vinogradniki brez vpliva na poslovne odločitve
- Primanjkovanje delovne sile – potrebe po specialni mehanizaciji, ki pa je draga - razpisi - točkovanje

Vzroki za težave

- Škode po divjadi, ptičih
- Podnebne spremembe
- Novi škodljivi organizmi
- Premalo povezovanja, sodelovanja – nezaupanje, tradicionalna „zaprtost“?
- Nerešena denacionalizacija
- Odkup grozdja – ni mogoče za kmetije

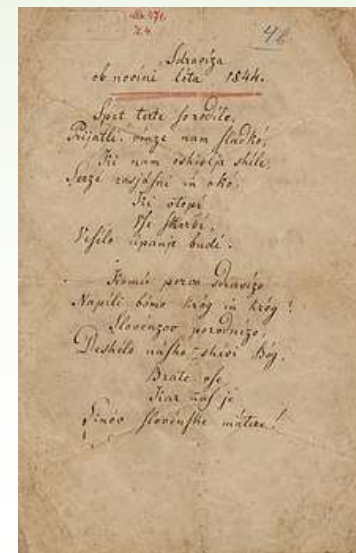
Podpora za prestrukturiranje vinogradniških površina

- Posebnost področja vinogradništva
- Uredba o izvajanju podpornega programa v vinskem sektorju (Slo) - zakonodaja EU
- Prestrukturiranje – na osnovi dovoljenja za ponovno zasaditev vinske trte
- Ni razlik med OMD in ne-OMD vinogradi, različni priznani stroški glede na **NAGIB** in **gostoto sajenja**
- Kras – dodatki za navoz zemlje, latnike
- Podpora za prestrukturiranje in ostale podpore - dobrodošla spodbuda, brez nje bi bilo obnov še manj
- Glavni motor investicij v vinograde pa je dobra – dobičkonosna prodaja grozdja in vina
- Za nove zasaditve – samo PRP razpisi – dejansko so na njih uspešni le večji vinogradniki
- Predlog za manjše vinogradnike na OMD – dodatna podpora za vzdrževanje „lepe obdelane krajine“ – sofinanciranje drugih ministrstev?

Pomen vinogradništva

- Tradicija, ljudski običaji, umetniška dela – kulturna dediščina, identiteta naroda
- Kulturna krajina, ohranjanje obdelanosti in poseljenosti, večja požarna varnost
- Podpira, omogoča razvoj turizma in drugih gospodarskih panog

Delo JSKS za ohranitev vinogradništva na OMD

- Znanja na vinogradniških kmetijah je iz leta v leto več – tudi zaradi JSKS!
- Svetovalno delo „vinogradniških svetovalcev“ podobno kot na ostalih področjih – osebno svetovanje, predavanja, prikazi, ogledi dobrih praks, spletne strani zavodov in zbornice, pomoč pri pripravi vlog za razpise, elektronski vnos vlog za PRP razpise in prestrukturiranje vinogradov
- Pokušine vin in svetovanje na kmetijah v času negovanja vina
- Ocenjevanj vin – vasi, občine, vinske ceste, degustacijske komisije za pridobitev odločb
- Sodelovanje z vinogradniki in prenos novih znanj na kmetije preko razpisov EIP, LAS, CRP, Interreg itd.

Delo JSKS za ohranitev vinogradništva na OMD

- Organizacija prireditev – dvig znanja, promocija
- Sodelovanje z občinami – kmetijski svetovalci kot člani komisij za kmetijstvo po slovenskih občinah
- Sodelovanje z MKGP pri pripravi ukrepov v okviru SKP, razpisov, določanju upravičenih stroškov, kalkulaciji priznanih stroškov – vedno, če smo povabljeni

Hvala za pozornost!

